

УДК 811.111:811.161.2]255.4:821.111-312.4Крі7Убн.08
DOI <https://doi.org/10.24919/2663-6042.23.2025.23>

ПРОБЛЕМА ВІДТВОРЕННЯ ОБРАЗУ ЧУЖОГО В ХУДОЖНЬОМУ ПЕРЕКЛАДІ

Фролова І. Є.

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Кобзєва О. О.

Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія»
Харківської обласної Ради

Статтю присвячено аналізу відтворення образу ЧУЖОГО в англо-українському художньому перекладі на прикладі передачі образу Еркюля Пуаро – головного героя роману Агати Крісті «Убивства за абеткою» в перекладі Надії Хаєцької. Аналіз осмислення художнього образу в гуманітарній науці засвідчив, що цей образ є продуктом мисленнєвої діяльності людини, яка створює в своїй свідомості уявлення про героя художнього твору, словесно втіленого автором. Основою сконструйованого свідомістю образу слугує картина світу читача тексту оригіналу. ЧУЖИЙ сприймається людською свідомістю як ВОРОГ, що передбачає негативну оцінку; це справедливо і для художнього образу ЧУЖОГО. Завданням перекладача постає таке відтворення художнього образу, яке покликане сформувати у свідомості читача цільового тексту уявлення про персонажа максимально наближене до того, що конструюється читачем першотвору. Це завдання цілком відповідає сучасній спрямованості перекладознавства на підхід до перекладу як до міжкультурного трансферу, перенесенню художнього тексту з ґрунту однієї культури на ґрунт іншої, що фактично означає діалог між двома різними картинами світу, носіями яких постають носії вихідної та цільової лінгвокультур. Викладене свідчить, що культурний підхід у перекладознавстві значною мірою збігається з когнітивно-дискурсивним лінгвістичним підходом та визначає доречність використання в дослідженні не лише порівняльного методу, але й методу когнітивно-дискурсивної інтерпретації. У світлі використаного в роботі підходу були вивчені лінгвальні засоби створення/відтворення образу Пуаро як іноземця, тобто ЧУЖОГО. За даними дослідження ці засоби подані двома групами: численними різнорівневими франкомовними вербальними одиницями та помилками героя в мовленні, які виявилися значно менше вживаними. Іноземні вкраплення повною мірою відтворені шляхом нульового перекладу, помилки передано частково за допомогою порушення норм українськомовного спілкування. Проте, навіть за умов відтворення перекладачем іномовних елементів та помилок в мовленні героя, його художній образ конструюється у свідомості українського читача як образ ІНШОГО, відмінного від інших персонажів, але не як ЧУЖОГО, протиставленого СВОЄМУ. З цієї причини в перекладі втрачається негативна оцінний компонент, що обумовлено культурними чинниками – різницею в картині світу представників вихідної та цільової культур.

Ключові слова: відтворення, когнітивно-дискурсивна інтерпретація, міжкультурний трансфер, негативна оцінка, образ Еркюля Пуаро, СВІЙ/ЧУЖИЙ, художній образ, художній переклад.

Frolova I. Ye., Kobzieva O. O. The Problem of Rendering the Image of ALIEN in Literary Translation. The article is devoted to the analysis of the reproduction of the ALIEN character on the example of the image of Hercule Poirot, the protagonist of Agatha Christie's novel "Alphabet Murders" translated by Nadiya Hayetska. An artistic image is a product of human thought activity, a representation of the hero of a work of art created by the consciousness and verbally embodied by the author. The basis of the image constructed by consciousness is the reader's picture of the world. An ALIEN is perceived by the human consciousness as an ENEMY, which implies a negative assessment. The task of the translator is to reproduce the artistic image in such a way that it is intended to form in the mind of the reader of the target text an idea of the character as close as possible to the one constructed by the reader of the original work. This corresponds to the approach to translation as an intercultural transfer, the transfer of a literary text from one culture to another, a dialogue between two different worldviews. The cultural approach in translation studies largely coincides with the cognitive-discursive linguistic approach and determines the appropriateness of using not only the comparative method but also the method of cognitive-discursive interpretation. The paper examines the linguistic means of creating/reproducing the image of Poirot as a foreigner, i.e. an ALIEN. According to the study, these means are represented by two groups: numerous multi level French-language verbal units and errors in hero's speech, which turned out to be much less common. The foreign inclusions were fully reproduced by means of zero translation, while the errors were partially conveyed by violating the norms of Ukrainian-language communication. However, even if the translator reproduces foreign language elements and mistakes in the character's speech, his artistic image is constructed in the minds of Ukrainian readers as an image of the OTHER, different from other characters, but not as an ALIEN opposed to the OWN. For this reason, the translation loses the negative evaluative component, which is due to cultural factors – the difference in the worldview of the representatives of the source and target cultures.

Key words: reproduction, cognitive-discursive interpretation, intercultural transfer, negative evaluation, Hercule Poirot's image, OWN/ALIEN, artistic image, literary translation.

Постановка проблеми та обґрунтування актуальності її розгляду. Актуальність аналізу проблеми відтворення образу *ЧУЖОГО* в художньому перекладі визначена важливістю наукового осмислення художнього образу в гуманітарній науці, значною дослідницькою увагою до опозиції *СВІЙ/ЧУЖИЙ* та новим напрямом перекладознавчих студій, відомим як культурне перекладознавство, що значною мірою кореспондує з когнітивно-дискурсивним лінгвістичним підходом та дозволяє з більшою глибиною та пояснювальною силою підійти до культурно зумовлених перекладацьких труднощів. Викладені міркування засвідчують потребу вивчення специфіки відтворення образу *ЧУЖОГО* в художньому англо-українському перекладі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Осмислення поняття *художній образ* сягає корінням часів античності і не втрачає актуальності у наш час. Філософія тлумачить художній образ як результат і форму відображення предметів та явищ матеріального світу, наявних у людській свідомості; у наукових розвідках слушно стверджується, що, на думку античних філософів, художній образ є відображенням чогось, це «тінь від тіні буття» [3, 78]. Психологія описує образ як результат процесу пізнання людиною світу, як фрагмент картини світу, відображеної у свідомості людини, як витвір людської уяви [8]. Літературознавці акцентують художньо-естетичну цінність художнього образу та спираються на думку О. Потебні про розуміння образу як конкретної і водночас узагальненої картини людського життя, створеної за допомогою вигадки (цит. за [12]), тим самим (як і дослідники-філософи та психологи) пов'язуючи художній образ з ментальною сферою людини (картиною світу) та активною роботою людської свідомості (вигадка, витвір уяви). Мистецтвознавство також співвідносить художній образ з когнітивною сферою людини: образ є специфічною формою суспільної свідомості, знаком об'єктивного співвідношення людського досвіду і головним засобом художнього відображення дійсності; його найвагомішою рисою є «відбиття дійсності в безпосередньому процесі її формування» [6, 115], інакше кажучи, образ виступає як певна модель реальності. У лінгвістичній увазі зосереджується на мовних засобах створення образу, відповідно розрізняють поняття «макрообразу», тобто власне художнього образу, і «мікрообразу», що охоплює окремі слова, стилістичні прийоми і стилістичні фігури мови, які використовуються для того, щоб створити макрообраз [10].

Таким чином, досвід наукового осмислення *художнього образу* в гуманітарній науці з часів античності до сучасності засвідчує важливість цього поняття через його сприяння унікальній манері пізнання світу і людини; реалізації духовних ідеалів народу чи нації; виконанню естетичної ролі, формуванню естетичного смаку [8].

Перекладознавство цілком природно теж не оминає увагою проблематику *художнього образу*. У психолінгвістичному аналізі перекладу іншомовних одиниць художній образ описують як один з видів відображення реалій дійсності; його

унікальність вбачають у тому, що людина, пізнаючи світ, одночасно формує певне ставлення до об'єкта, що відображається [4]. Аналіз проблем художнього перекладу дозволяє виокремити такі сутнісні риси художнього образу: цілісність (єдність аспектів: чуттєвого, предметного і змістовного, поєднання суб'єктивного і об'єктивного (індивідуального і загального)); знаковість (матеріальний об'єкт, знаковість якого існує у двох різновидах: умовна (мовлення) та іконічна (візуальні зображення)); конкретність (наявність матеріального та сенсорного втілення); комунікативність (сєнс художнього образу, який закладає митець у свій твір, передбачає його передачу та розуміння іншими) [5]. Серед перелічених, цілком очевидно, провідну роль відіграє остання риса, адже, не відкидаючи важливості всіх інших, слід визнати, що саме достатньо повне відтворення смислу, закладеного в художній образ автором першотвору, дозволяє читачеві перекладу сконструювати у своїй свідомості максимально подібний смисл.

Нові перспективи перекладознавчих студій, у тому числі дослідження відтворення образу в художньому перекладі, відкриваються у зв'язку з утвердженням *культурологічного підходу*, з позицій якого у фокус дослідницької уваги потрапляють не лише лінгвальні, а й культурні аспекти; переклад постає як складний багатогранний феномен, *культурний трансфер*, суть якого не в пасивному відтворенні тексту першотвору, а в його активній інтерпретації, що значною мірою зумовлена чинниками культурного, соціального та історичного контексту [16, 14]. У той самий час сформоване в закордонних (див., напр. [18, 161]) та вітчизняних (напр. [7, 88]) студіях розуміння культури як специфічних для певної спільноти схем мислення та поведінки, втілених у символах, дозволяє трактувати переклад як *різновид міжкультурної комунікації* та висуває на перший план дослідницької уваги *когнітивні та комунікативні чинники* цієї взаємодії. Неважко побачити паралелі між таким тлумаченням перекладу як міжкультурної комунікації та провідним у сучасних лінгвістичних розвідках розумінням комунікації/дискурсу (напр. ситуативно обумовлена інтерсуб'єктна мовленнєво-розова діяльність [9]). Викладене дає змогу стверджувати, що саме *когнітивно-дискурсивний підхід* найбільшою мірою відповідає культурному перекладознавству, оскільки дозволяє розкрити та пояснити труднощі, спричинені не суто мовними відмінностями між оригінальним та перекладним твором, а й проблеми, закорінені на культурно зумовленій специфіці мислення різних національно-мовних колективів. Доцільність використання когнітивно-дискурсивного підходу у цьому дослідженні також засвідчена властивим гуманітарній науці розумінням художнього образу як конструкту свідомості, створюваного індивідом в межах і на основі його/її загальної культурно специфічної картини світу.

Аналіз відтворення образу *ЧУЖОГО* у сучасних гуманітарних студіях продуктивно здійснюється у термінах імагології – доволі нової дисципліни, що вивчає художні образи в усіх виявах та під різними

кутами зору: «літературознавчий аспект імагології має опікуватися художньо-естетичним наповненням літературного образу, мовознавчий – мовностилістичними засобами його дискурсної актуалізації, а перекладознавчий – особливостями відтворення в іншомовному та іншокультурному середовищі» [14]. Дійсно, опозиція *СВІЙ/ЧУЖИЙ*, яка є культурною універсалією, вивчається в сучасній літературній імагології, де висловлюється думка про важливість аналізу літературних репрезентацій чужих/інших національних культур на основі вивчення автообразу (*Я* іміджу) та гетерообразу (іміджу *ІНШОГО*) [2]; образи *Я* і *ІНШИЙ* з позицій імагології та теорії міжкультурної комунікації описано як у термінах діалогічності їхніх елементів, так і щодо специфіки використаних вербальних конструкцій [1]; у філологічній імагологічній розвідці вивчено специфіку образів *СВОЇХ* і *ЧУЖИХ* – представників однієї лінгвокультурної спільноти тощо [17].

Утім, попри значну увагу до художнього образу, образу *ЧУЖОГО*, ця проблематика ще далеко не вичерпана у перекладознавчих студіях, що й стимулює наш науковий пошук.

Формулювання мети і завдань статті. Об'єктом нашого дослідження стали засоби створення образу *ЧУЖОГО* та його відтворення в англо-українському художньому перекладі, тоді як предметом аналізу – використані способи перекладу і їхня успішність з точки зору максимальної передачі дискурсивних смислів.

Метою роботи є з'ясування повноти передачі образу *ЧУЖОГО* в англо-українському художньому перекладі та виявлення складнощів його відтворення. **Матеріалом** аналізу слугував оригінал тексту роману Агати Крісті (*Agatha Christie*) «Убивства за абеткою» (*The A.B.C. Murders*) та текст його українського перекладу, здійсненого Надією Хаєцькою. Досягнення поставленої мети передбачало виконання таких **завдань**: виявлення мовних одиниць, призначених для створення образу *ЧУЖОГО* в тексті оригіналу; встановлення використаних перекладачкою способів перекладу цих одиниць та визначення їхньої спроможності до максимально повного відтворення образу; з'ясування причин проблемних моментів перекладу. Досягнення мети роботи потребувало поєднання традиційного для перекладознавства *методу порівняння з методом когнітивно-дискурсивної інтерпретації*.

Виклад основного матеріалу дослідження. Перекладач у процесі роботи з художнім твором не може будь-яким чином змінювати образ, який створив автор першотвору, а може лише внести своє бачення художнього образу на рівні мовних засобів, шляхом підбору найбільш відповідних еквівалентів у мові перекладу, що збігались би з ідеями та уявленнями автора щодо того чи іншого образу [11, 120]. Іншими словами, перекладач формує своє бачення художнього образу, яке в ідеалі має бути максимально збіжним з авторським.

Стосовно створення/відтворення образу *ЧУЖОГО* важливим є висновок, зроблений у ході концептуального аналізу; суть цього висновку в тому, що мовні засоби, які окреслюють сферу *ЧУЖОГО*,

дозволяють вивести концептуальну метафору, котра лежить в основі цієї сфери: *ВОРОГ – ЦЕ ЧУЖИ-НЕЦЬ* [13, 128]. Своєю чергою, прототиповий смисл *ВОРОГ* конкретизується стереотипним смислом *ПОГАНИЙ* [15]. Це підтверджується і даними щодо мовних засобів, показників чужого, які окреслюють відповідну сферу: ці засоби визначаються як ксенопоказники [13, 127], тобто такі, що втілюють негативне ставлення до *ЧУЖОГО* (у тому числі до відповідного художнього образу). Це дозволяє стверджувати, що художній образ *ЧУЖОГО* містить у собі негативний оцінний компонент, який має із необхідністю бути відтворений у перекладі.

Головний герой роману «Убивства за абеткою», як і багатьох інших романів Агати Крісті, – Еркюль Пуаро – поданий авторкою як доволі суперечливий образ: з одного боку, він неперевершений майстер розкриття злочину через його спостережливості і аналітичний ум, з іншого боку, він виглядає кумедно, а поводить себе самовпевнено, часом навіть пихато. Проте у фокус нашої уваги потрапляє така складова образу Пуаро, як його іноземне походження: він бельгієць і його рідна мова французька. Цілком очевидно, що ця складова художнього образу формує в свідомості читача тексту оригіналу уявлення про Пуаро як про *ЧУЖОГО*. Вербальні засоби, що складають основу цієї інтерпретації, подані двома групами: (1) французькомовними одиницями різного рівня (слова, словосполучення, мовні вирази, цілі висловлювання): (2) помилками в мовленні героя.

Розглянемо обидві ці групи одиниць разом із засобами їхнього українського перекладу.

Одиниці *першої групи* наявні в тексті оригіналу у значній кількості (більше 90), причому деякі з них мають значну продуктивність, тобто вжиті багато разів, наприклад такі:

- (1) “*A madman, **mon ami**, is to be taken seriously.*” (2)
– *Божевільного, **mon ami**, треба серйозно сприймати.* (1)
- (2) “*Well?*” said Megan.
“*Eh bien—me, I want to play that game.*” (2)
– То й що? – спитала Меган.
– *Eh bien, я хочу зіграти в цю гру.* (1)
- (3) “*Well, they are very luxuriant still,*” I said.
“*N'est ce pas?*” (2)
– Вони все ще пишні, – сказав я.
– *N'est ce pas?* (1)
- (4) “*Has this super crime turned up yet?*”
“*Pas encore.*” (2)
– І цей суперзлочин уже скоїли?
– *Pas encore.* (1)
- (5) “*Merci, Hastings—the expression 'tight' I am acquainted with it.*” (2)
– *Merci, Гастінгсе, фразза «під мухою» мені знайома.* (1)
- (6) “*Bon Dieu, Hastings—do you not realise? Today is the 30th.*” (2)
– *Bon Dieu, Гастінгсе... ви не зрозуміли? Сьогодні—тридцятьте.* (1)
- (7) “*Mon cher Hastings,*” he said affectionately. “*My good genius.*” (2)
– *Mon cher Гастінгсе, мій добрий генію.* (1)

Інші іноземні вкраплення (*c'est vrai, pas mal, recherché, mais oui, à tout à l'heure, pauvre femme, c'est trop tard, vous éprouvez trop d'émotion, crime intime, encore, la chance, une bonne idée, enfin, au fond, c'est tout naturel, dernier cri, bon, mon enfant, vive le sport* та ін.) є менш продуктивними.

Але усі ці іншомовні одиниці у тексті оригіналу слугують саме меті опису Пуаро як чужинця, людини, для якої рідною є французька, а не англійська. Заради досягнення цієї мети авторка навіть свідомо вживає засоби, не всі з яких знайомі читачеві і значення яких він здатний зрозуміти лише приблизно, спираючись на контекст. Українська перекладачка у відтворенні іншомовних вкраплень у мовленні Пуаро повністю зберігає авторський задум, вдаючись до **нульового перекладу**.

Одиниць **другої групи** у тексті оригіналу набагато менше (менше 10) і вони не є повторюваними, розглянемо приклади цих одиниць та їхні перекладні еквіваленти:

(8) *"I may be making the mountain out of the anthill. In any case there is nothing to be done but wait."* (2)

– **Може, я роблю з мухи слона. У будь-якому разі залишається тільки чекати.** (1)

Пуаро перекидає англійський вираз (*make a mountain out of a molehill*), але в перекладі Н. Хаєцької використано фразеологічний аналог, який є цілком нормативним в українській мові, таким чином помилку в мовленні тут не відтворено.

(9) *"It is the nest of the horse that I put my nose into there."*

"You're mixing up mares and wasps," said Japp.

"Pardon?"

"Just a couple of proverbs." (2)

– **Не варто мені пхати носа в чужу лошину.**

– Ви сплутали справи й вуха, – сказав Джепп.

– Прошу?

– Нічого, просто сплутали кілька приказок. (1)

Sticking one's nose into a wasp's nest – англійська приказка, в якій Пуаро припустився помилки; перекладачка досить креативно відтворює ненормативність висловлювання Пуаро, поєднуючи частину однієї приказки (*пхати носа у чужі справи*) з частиною іншої (*вішати лошину на вуха*). У цьому фрагменті збереження помилки в перекладі було абсолютно необхідним, оскільки на неї вказує співрозмовник Пуаро.

(10) *"Is it not your great Shakespeare who has said 'You cannot see the trees for the wood.'"* (2)

– Чи це не ваш великий Шекспір сказав: **«Ви не можете бачити дерев за деревами»**. (1)

У цьому фрагменті Пуаро припускається одразу двох помилок: він перекидає англійське прислів'я *You can't see the forest for the trees*, а до того ж приписує цей вислів Шекспірові. У відтворенні цієї фрази перекладачка вдалась до майже буквального перекладу, що дозволило їй подати українське прислів'я (за *деревами лісу не бачити*) у спотвореному вигляді та зберегти помилку в тексті перекладу. Але той факт, що це прислів'я, а не цитата Шекспіра, безперечно, невідомий українському читачеві, тому цей смисловий елемент втрачено. Таким чином,

помилковість мовлення у цьому фрагменті відтворена частково.

Цілком очевидно, що Надія Хаєцька в абсолютній більшості випадків (зважаючи на значну кількість іноземномовних елементів і незначну помилок у мовленні) спромоглася адекватно відтворити словесне втілення Пуаро як чужинця. Але це, з усією очевидністю, навряд чи забезпечує конструювання образу **ЧУЖОГО** в свідомості українських читачів. Читач першотвору формує цей образ у межах своєї культурно специфічної картини світу, розподіляючи персонажів на **СВОЇХ** і **ЧУЖИХ**, сприймаючи Пуаро як **ЧУЖОГО** та відповідно додаючи до цього образу негативно оцінний компонент. Українські читачі спираються на власну картину світу; це по-перше, не дозволяє їм зрозуміти певні культурно позначені одиниці (прислів'я vs цитата Шекспіра), а по-друге, що найважливіше, не формує в їхній свідомості опозиції **СВІЙ/ЧУЖИЙ**, оскільки всі персонажі роману є представниками іншої лінгвокультури. Читачі перекладу можуть усвідомлювати відмінність Пуаро від інших героїв роману, спираючись на відтворені Надією Хаєцькою засоби опису його образу, але це сприятиме формуванню образу **ІНШОГО**, а не **ЧУЖОГО**, що означає втрату негативно оцінного елемента смислу.

Викладене свідчить, що проблема відтворення образу **ЧУЖОГО** спричинена культурними чинниками, труднощами культурного трансферу, відмінністю інтерпретації тих самих (аналогічних) мовних засобів представниками вихідної та цільової лінгвокультури.

Висновки і перспективи дослідження. Художній образ трактується гуманітарною наукою як конструкт індивідуальної свідомості, створений з опорою на загальнонаціональну картину світу за допомогою вербальних засобів, використаних автором художнього твору для надання характеристики персонажу. Образ **ЧУЖОГО** створюється у межах опозиції **СВІЙ/ЧУЖИЙ**, де останній член кореспондує з негативною оцінкою. Основним завданням перекладача у відтворенні художнього образу є формування в свідомості читача смислу, максимально наближеного до того, що конструюється у свідомості читача першотвору. Культурний перекладознавчий підхід, який акцентує когнітивні та дискурсивні чинники, дозволяє підійти до проблеми відтворення образу **ЧУЖОГО** з позицій діалогу культур.

Еркюль Пуаро, головний герой роману Агати Крісті «Убивства за абеткою», сприймається читачем тексту оригіналу як **ЧУЖИЙ** за рахунок подання авторкою його мовлення, що рясніє французькомовними вкрапленнями, а подекуди містить помилки в англійськомовному спілкуванні. Українська перекладачка Надія Хаєцька максимально повно відтворила ці засоби, але тим не менш негативно оцінений смисловий компонент образу втрачено, через відсутність у свідомості українських читачів співвіднесення персонажів роману з опозицією **СВІЙ/ЧУЖИЙ**.

Таким чином, проблема відтворення образу **ЧУЖОГО** в художньому перекладі полягає

у труднощах лінгвокультурного трансферу, через які відбувається неминуча втрата частини культурно позначених дискурсивних смислів.

Перспективою дослідження є подальший поглиблений аналіз відтворення художнього образу в перекладі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Алієва З. Образ «Я» / Інший як проблема імагології. *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету. Серія «Філологічні науки. Літературознавство»*. 2013. № 13 (262). С. 3–6.
2. Голомидова Л. Образ «Іншого» як концепт осмислення дійсності у новелах Роберта Музіля. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2014. Вип. 9. С. 185–189. URL: <http://www.aphn-journal.in.ua> (дата звернення: 07.05.2025).
3. Киченко О. Фольклор як художня система. Проблеми теорії. Дрогобич : НВЦ «Каменярь», 2002. 216 с.
4. Крилова-Грек Ю. М. Психолінгвістичні особливості перекладу семантичних одиниць іншомовних текстів : дис. на здобуття наук. ступеня канд. психол. наук : 19.00.01. Київ, 2007. 196 с.
5. Линтвар О. М. До проблеми художнього перекладу. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Філологічна»*. 2012. Вип. 30. С. 144–147.
6. Лисенко Є. А. Образ, словесний образ, художній образ : уточнення. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Лінгвістика»*. 2018. Вип. 34 (1). С. 114–116.
7. Ляшенко Т. Поняття культури в перекладі та перекладознавстві : до питання визначення. *Іноземна філологія*. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2021. Вип. 134. С. 81–91. <http://dx.doi.org/10.30970/fpl.2021.134.3513>.
8. Максименко Ю., Синенький Д. Теоретичні засади пізнання художнього образу. *Психологія і суспільство*. Тернопіль, 2009. № 4. С. 181–185.
9. Мартинюк А. П. Словник основних термінів когнітивно-дискурсивної лінгвістики. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2012. URL: <https://ekhnuir.karazin.ua/items/9601449e-d38f-4714-8902-b86057b8298e> (дата звернення: 27.04.2025).
10. Мікро-, макро-, та мегаобраз. Поняття про ієрархію змістової структури художнього твору. *StudFiles*. URL: <https://studfile.net/preview/7379759/page:2/> (дата звернення: 01.05.2025).
11. Ніколаєва Т. М. Особливості художнього перекладу з української на англійську мову. *Проблеми гуманітарних наук: збірник наукових праць Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Серія «Філологія»*. 2018. Вип. 42. С. 119–127. URL: <https://doi.org/10.24919/2522-4557.2018.42.148092>.
12. Орлова О. В., Орлова О. П. Основи літературознавства : тексти лекцій. Полтава : ПНПУ, 2020. 134 с.
13. Присяжнюк Л. Ф. Когнітивний підхід до аналізу тексту (на матеріалі порівнянь у романах Г. Гріна). *Вісник Житомирського педагогічного університету*. Житомир, 2004. Вип. 16. С. 126–129.
14. Ребрій О. В., Клімова Д. Н. Образ Мазепи в оригіналі Байрона та в українських перекладах : лінгвоімагологічний аналіз. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія «Філологія»*. 2024. № 69. Т. 1. С. 204–209. URL: <https://doi.org/10.32782/2409-1154.2024.69.1.44>.
15. Фролова І. Є. Регулятивний потенціал стратегії конфронтації в англomовному дискурсі : автореф. дис. на здобуття наук. ступ. доктора філол. наук : 10.02.04. Харків, 2015. 36 с.
16. Bassnett S., Lefevere A. *Translation, History, and Culture*. London : Printer Publishers, 1990. 133 p.
17. Klimova D. The images of “your” and “other” Ukrainians in the English literature. *Abstracts XII International Scientific Conference Major problems of translation studies and translator/interpreter training*. 2024. P. 68–70.
18. Kroeber A. L., Kluckhohn C. *Culture : A Critical Review of Concepts and Definitions*. Cambridge, MA : Peabody Museum, 1952. 223 p.

ДЖЕРЕЛА ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

1. Крісті А. Убивства за абеткою : роман : пер. з англ. Н. Хаєцької. Харків : Книжковий Клуб «Клуб сімейного Дозвілля», 2024. 288 с. Retrieved from: <https://surl.li/veicsa> (дата звернення: 01.03.2025 – 01.04.2025)
2. Christie A. *The ABC Murders*. Retrieved from: <https://surl.li/ugycla> (дата звернення: 01.03.2025 – 01.04.2025)

REFERENCES

1. Aliieva, Z. (2013). Obraz “Ia” / Inshyi yak problema imaholohii [The Image of the I / Other Imagology the Problem]. *Naukovyi visnyk Shkhidnoevropeiskoho natsionalnoho universytetu. Serii. “Filolohichni nauky. Literaturyoznavstvo”*, 13 (262), 3–6 [in Ukrainian].
2. Holomidova, L. (2014). Obraz “Inshoho” yak kontsept osmyslennia diisnosti u novelakh Roberta Muzilia [The image of the “Other” as a reality understanding concept in Robert Musil’s short stories]. *Aktualni pytannia humanitarnykh nauk*, 9, 185–189. Retrieved from: <http://www.aphn-journal.in.ua> [in Ukrainian].
3. Kychenko, O. (2002). Folklor yak khudozhnia systema. Problemy teorii [Folklore as an Artistic System. Theoretical problems]. Drohobych: NVTs “Kameniar” Publ. [in Ukrainian].
4. Krylova-Hrek, Yu. M. (2007). Psykholinhvistychni osoblyvosti perekladu semantychnykh odynyts inshomovnykh tekstiv [Psycholinguistic Specifics of the Translation of Foreign Texts Semantic Units]. (Dysertatsiia kandydata psykholohichnykh nauk). Kyiv [in Ukrainian].
5. Lyntvar, O. M. (2012). Do problemy khudozhnoho perekladu [About the Problem of Literary Translation]. *Naukovi zapysky Natsionalnoho universytetu “Ostrozka akademiia”. Serii. “Filolohichna”*, 30, 144–147 [in Ukrainian].
6. Lysenko, Ye. A. (2018). Obraz, slovesnyi obraz, khudozhnii obraz: utochnennia [Image, Verbal Image, Literary Image: Clarification]. *Naukovyi visnyk Khersonskoho derzhavnoho universytetu. Serii. “Linhvistyka”*, 34 (1), 114–116 [in Ukrainian].
7. Liashenko, T. (2021). Poniattia kultury v perekladi ta perekladoznavstvi: do pytannia vyznachennia [The Concept of Culture in Translation and Translation Studies: Designing an Approach to the Definition]. *Inozemna filolohiia*, 134, 81–91. Retrieved from: <http://dx.doi.org/10.30970/fpl.2021.134.3513> [in Ukrainian].

8. Maksymenko, Yu., & Synenkyi, D. (2009). Teoretychni zasady piznannia khudozhnoho obrazu [Theoretical Backgrounds of Realization of Artistic Image]. *Psykhologhiia i suspilstvo*, 4, 181–185 [in Ukrainian].
9. Martyniuk, A. P. (2012). Slovyk osnovnykh terminiv kohnityvno-dyskursyvoi linhvistyky [Dictionary of Basic Terms of Cognitive-Discursive Linguistics]. Kharkiv: KhNU imeni V. N. Karazina Publ. Retrieved from: <https://ekhnuir.karazin.ua/items/9601449e-d38f-4714-8902-b86057b8298e> [in Ukrainian].
10. Mikro-, makro-, ta mehaobraz. Poniattia pro iierarkhiu zmistovoi struktury khudozhnoho tvoriv [Micro-, macro -, and mega image. The Notion of Content Structure of a Literary Work]. *StudFiles*. Retrieved from: <https://studfile.net/preview/7379759/page:2/> [in Ukrainian].
11. Nikolaieva, T. M. (2018). Osoblyvosti khudozhnoho perekladu z ukrainskoi na anhliisku movu [Features of Literary translation from Ukrainian to English]. *Problemy humanitarnykh nauk: zbirnyk naukovykh prats Drohobyskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu imeni Ivana Franka. Seriiia "Filolohiia"*, 42, 119–127. Retrieved from: <https://doi.org/10.24919/2522-4557.2018.42.148092> [in Ukrainian].
12. Orlova, O. V., & Orlova, O. P. (2020). Osnovy literaturoznavstva. Teksty lektsii [Fundamentals of Literary Studies. Lecture Texts]. Poltava: PNPU Publ. [in Ukrainian].
13. Prysiazhnyiuk, L. F. (2004). Kohnityvnyi pidkhid do analizu tekstu (na materialy porivnian u romanakh H. Hrina) [The Cognitive Approach to Textual Analysis (Based on the Similes in the Novels by G. Greene)]. *Visnyk Zhytomyrskoho pedahohichnoho universytetu. Zhytomyr*, 16, 126–129 [in Ukrainian].
14. Rebrii, O. V., & Klimova, D. N. (2024). Obraz Mazepy v oryhinali Bairona ta v ukrainskykh perekladakh: linhvohimoholohichniy analiz [The image of Mazepa in Byron's original and Ukrainian translations: linguohimoholohichniy analysis]. *Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu. Seriiia "Filolohiia"*, 69 (1), 204–209. Retrieved from: <https://doi.org/10.32782/2409-1154.2024.69.1.44> [in Ukrainian].
15. Frolova, I. Ye. (2015). Rehuliatyvnyi potentsial stratehii konfrontatsii v anhlovnomu dyskursi [Regulatory Potential of Confrontation Strategy in English Language Discourse]. (Avtoreferat dysertatsii doktora filolohichnykh nauk). Kharkiv: KhNU imeni V. N. Karazina [in Ukrainian].
16. Bassnett, S., & Lefevere, A. (1990). Translation, History, and Culture. London: Printer Publishers.
17. Klimova, D. (2024). The images of "your" and "other" Ukrainians in the English literature. Abstracts XII International Scientific Conference "Major problems of translation studies and translator/interpreter training", 68–70.
18. Kroeber, A. L., & Kluckhohn, C. (1952). Culture: A Critical Review of Concepts and Definitions. Cambridge, MA: Peabody Museum.

SOURCES OF ILLUSTRATIVE MATERIAL

1. Kristi, A. (2024). Ubyvstva za abetkoiu [The ABC Murders]: roman; per. z anhli. N. Khaietskoi. Kharkiv: Knyzhkovyi Klub "Klub simeinoho Dozvillia" Publ. Retrieved from: <https://surl.li/veicsa> [in Ukrainian].
2. Christie, A. (2024). The ABC Murders. Retrieved from: <https://surl.li/ugycla>.